

آسیب شناسی آموزش علوم تجربی به روش روانکاوی معرفت عینی

موسی توماج ایری^۱، ایرج نیک سرشت^۲

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد فلسفه علم، دانشگاه امیرکبیر

۲. استادیار پژوهشکده تاریخ علم، دانشگاه تهران

چکیده

هدف این مقاله بررسی روش روانکاوی معرفت عینی گاستون باشلار و به کارگیری آن برای آسیب شناسی آموزش علوم تجربی است. برای این منظور ابتدا به روش توصیفی به بررسی مطالعات باشلار در زمینه تحول تاریخی و معرفت شناختی ذهنیت علمی پرداخته و زمینه های دستیابی وی به روش روانکاوی معرفت عینی را نشان می دهیم. سپس به چستی و شیوه کاربرد روش روانکاوی معرفت عینی برای آسیب شناسی ذهنیت علمی که به شناسایی موانع معرفت شناختی پژوهش علمی منجر می شود، می پردازیم. پس از بررسی برخی از این موانع معرفت شناختی، به تحلیل و استنتاج پیامدهای تربیتی این روش برای آسیب شناسی آموزش علم می پردازیم. بررسی این پیامدها نشان می دهد که توجه به سه عامل اصلی در آموزش علوم شامل: (۱) آشنایی معلمان با موانع معرفت شناختی، (۲) در پیش گرفتن رویکرد تاریخی در آموزش علوم، و (۳) توجه به گسست معرفت شناختی در علم (در تدوین کتب درسی و در شیوه تدریس)، می تواند به ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری علوم تجربی یاری رساند.

واژگان کلیدی: روانکاوی معرفت عینی، باشلار، آسیب شناسی آموزش علم، موانع معرفت شناختی، ذهنیت علمی